PLVTARCHI CHAERONEI DISCEPTATIO NVM RE-CTE DICTVM SIT λάθε βιώσας, ID EST, SIC VIVE, VT NEMO TE SENTIAT VIXISSE.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

NVM RECTE DICTVM SIT λάθε βιώσας, ID EST, SIC VIVE, VT NEMO TE SENTIAT VIXISSE.

a

T ne ille quidē ipſe, qui hoc dixit, latere uoluit, quandoquidem hoc ipſum ideo dixit, ne eſſet ignotus, ſed uideretur aliquid ſupra uulgus ſapere, adhortando ad gloriæ contemptum immeritam ſibi parans gloriam. Sapientem ego odi, qui ſibiipſi non ſapit. Narrāt.n. Philoxenum Eryxidis filiū & Gnathonē Siculū, obſonatores nobiles, naſi mucum emungere ſolitos in catinum, quo reliquis conuiuis deterritis, ipſi ſoli cibis appoſitis explerentur. Sed qui immodice ſunt auidi gloriæ, aliis ad ſatietatem uſq; damnant gloriam, ueluti riualibus, ut ea citra æmulum potiātur, idēq; faciunt quod remiges ſolent. Etenim quēadmodum ad puppim ſpectantes, proræ tamen impetum adiuuant, ut undequoq; repercuſſus cymbam arreptam impellat, ita qui præcepta huiuſmodi prodiderunt, gloriam uelut auerſi ſectātur, alioqui quorſum attinebat hoc dicere, quorſum autem ſcribere, ſcriptū edere, ac poſteris tradere? An ſuæ ætatis homines latere uoluit, qui ne poſteris quidem uoluit ignotus eſſe? Quin illud ipſum nonne malum eſt, ſic uiue, ut nemo ſentiat te uixiſſe, perinde quaſi ſuffoſſis ſepulchris? An hoc ipſum uiuere turpe eſt, ut omnibus cōueniat eſſe ignotū? Ego uero dixerim, ne male quidem uiuens latere uelis, ſed eſto notus, reſipiſce, pœniteat, ſiue uirtute pręditus

es,ne fias inutilis,ſiue malus es,ne maneas incuratus. Im/
mo diſtingue ac diſcerne, cuinã iſtud præcipias, ſi in/
docto, malo, ac ſtulto, perinde eſt ac ſi dicas, nemo te
ſciat febricitari, nemo te ſciat teneri phreneſi,ne te no/
uerit medicus, abi,coniice te aliquo in tenebras ĩgnotus
una cum tuis malis. Et tu abi cum tuo uitio, morbo la/
borans immedicabili ac pernicioſo, occultans inuidiã,
ac ſuperſtitionem,ueritus ceu pulſum quendam exhibe
re his qui monere poſſunt, ac mederi. At priſci illi mor
tales ægrotos palam curabant, eorũ unuſquiſq; ſiquid
habuiſſet conducibile,quod uel ipſe ægrotans, uel alte
rum curans cõperiſſet,conſulebat ei cui opus erat. Atq;
ita ferunt artem experimentis natam in maius auctam
eſſe. Verum illud etiam oportebat, morbidam uitam,
animiq; morbos omnibus retegere, ut qui tetigiſſet, &
affectus perſpexiſſet, poſſet dicere, iraſceris,hoc caueto.
Zelotypus es,hoc facito. Amas, & ego quondã amaui,
uerum pœnituit. Nunc contra negant,occultant, con/
trahunt, alteq; in ſemetipſis animi peſtem recondunt.
Iam ſi bonis præcipis ut lateant, & ignorentur,dicis igi
tur Epaminundæ, Ne fueris dux exercitus, Lycurgo,ne
leges condideris, Thraſybulo, ne peremeris tyrannos,
Pythagoræ, ne doceto, Socrati,ne diſputato, ac tibi/
ipſi ĩ primis Epicure,ne quid ſcribas amicis quos habes
in Aſia,neue cõmunices cum his,qui ab Aegypto ꝓfe/
cti te uiſunt, ne Lampſacenis ephebis ſtipatus incedas,
ne paſſim emittas libros omnibus uiris ac mulieribus ſa
pientiam tuam oſtentans,ne quid ordines de ſepultura.
Quorſum enim pertinent menſæ cõmunes? Quorſum

ſtudioſorum & formoſorum conuentus? Quorſum tot uerſuum milia ad Metrodorum, ad Ariſtobolum, ad Chæredemum ſcripta, accurateq; compoſita, ut ne defuncti quidem ignoti ſint? an ut uirtuti præſcribas obliterationem, otium arti, ſilentiū philoſophiæ, obliuionem beneficentiæ? Quod ſi uelut e cōuiuio lumen, ſic e uita tollis cognitionem, quo neſciātur omnia ex uoluptate, & ad uoluptatem facere, nemo ſciat te uixiſſe. Prorſum igitur ſi quis cum iucundo ſcorto ſit uitā acturus, ſi cum Leontio conſuetudinem habiturus, ſi formoſam amplexurus, ſi ſummum bonū in carnis titillatione poſiturus, hæc extremas deſiderant tenebras, hæc noctem, ad hæc obliuionem & ignorationē præcipe. Sed ſi quis in naturalibus Deum laudet, eiuſq; iuſtitiam, ac prouidentiam, in moralibus autē legem, benignitatē, & rerū adminiſtrationē, in adminiſtratione uero, honeſtū, nō utilitatē, cur debeat huius latere uita? An ne quē erudiat, ne quē ad uirtutis imitationē excitet, ne cui ſit exēplo ad honeſtatē? Si Themiſtocles ignotus fuiſſet Athenienſibus, Græcia nō expuliſſet Xerxen, ſi Romanis Camillus, non eſſet ciuitas Romana, ſi Dioni Plato, non fuiſſet liberata Sicilia. Verū quēadmodū lumē in cauſa eſt, ut nō ſolū alii aliis cōſpicui ſimus, uerū etiam utiles, ita notitia, nō gloriā modo, uerū exercitationē parit uirtutis. Epaminondas igitur ad quadrageſimū uſq; annū ignotus, nihil profuit Thebanis, deinde præfectus rebus gerēdis, & imperiū nactus, rempublicam extinctam reſtituit, Græciam ſeruitute liberauit, uirtutem in gloria uelut i luce, ſuo tēpore nō otioſam pſtans. Refulgeſcit

Digitized by Google

enim quum res & uſus poſtularit, ubi uelut æs genero/
ſum tempore perſpicuum redditũ declarauit animũ,
non ſecus atq; domũ, uelut inquit Sophocles. Quin etiã
hoĩs ingeniũ, ceu cariem & ſeniũ in otio cõtrahit, pro/
pter obſcuritatẽ. At muta quies, uitaq; ſedẽtaria in otio
ſemota, non corporibus modo, uerũetiam animis mar/
corem conciliat, Non ſecus atq; aquæ latentes, ꝓpterea
ꝙ umbra ſint opacæ, torpeãtq;, neq; ꝓfluãt, putreſcũt.
Itidem eoꝝ qui in otio degunt, uita, ſi quid habeat uſui
futuꝝ, tamẽ quia nõ ꝑmanat ad alios, nullo inde biben
te, corrũpitur & conſeneſcit uis illa natiua. An nõ uides
inſtante nocte, quum corpora inerti torpore occupari,
tum animos pigra quadã inertia ſegneſcere, cõtractãq;
& coarctatam in ſeſe rationẽ uelut ignẽ penę extinctũ
ob inertiã ac mœrorẽ, aliquantiſper cum diſſipatis ima
ginibus luctari, quantula ſit hominis uita, tacite ſignifi/
cantem? At ſimulatq; Sol emergens, fulgurãtia ſubmo
uit ſomnia ac uelut in unum cõmiſcens, reuexit atq; ex/
citauit ſua luce actus & cogitationes omniũ, quẽadmo
dũ inquit Democritus, nouo ĩ die uerſantes, mutua in/
ter ipſos alacritate, ueluti ſubita renouatiõe denuo crea
ti, alius aliunde ſurgũt ad opera. Ego ſane ſic exiſtimo,
hoc ip̃m ꝙ uiuimus, ꝙ omnino naſcimur, ꝙ in hominũ
genus aſciti ſumus, in hoc a deo donatum eſſe ut inno/
teſcat. Latet autem & incognitus eſt, in turba uniuerſi,
dumq; per minuta ſparſim mouetur. Verum ubi ſeipſe
collegerit, ſumpſeritq; magnitudinẽ, tũ eluceſcit, fitq;
ex ignoto manifeſtus, ex obſcuro cõſpicuus. Neq;.n.co
gnitio uia eſt ad eſſentiã, quẽadmodũ dicunt nõnulli,

ſed eſſentia potius ad cognitionẽ. Neq; enim ille producit aut gignit omnia quæ naſcuntur, ſed oſtendit. Quemadmodũ nec corruptio eſt ſublatio ad non eſſe, ſed magis abductio rei diſſolutæ ad obſcuritatẽ. Vnde qui ſolem Apollinem eſſe credunt, ex maiorum ac priſcorum myſteriis Delium ac Pythium eundem cognominant. Cæterum eum qui diuerſæ partis eſt dominus, ſiue deus is eſt, ſiue dæmon, Aden, id eſt orcum appellant, ꝙ mortui in locum tenebroſum & obſcurum demigremus, ad denſæ noctis, ſomniq; inertis regem. Opinor autem a ueteribus hominem quoq; ſimili de cauſa dictum eſſe phota, nimirum a luce, propterea ꝙ omnibus uehemẽs quædã inſita ſit cupiditas & cognoſcẽdi, & innoteſcendi. Sunt autem & philoſophi nõnulli, qui ipſam animi ſubſtantiam lumen eſſe putent, quum aliis adducti coniecturis, tum hac potiſſimum, ꝙ nihil omnium æque refugit & odit, atq; ignorantiã, & quicquid luce uacat, id refugit, eoq; perturbať, quod tenebræ illi ſuſpectæ terrorem incutiant. Contra lux uſque adeo eſt iucunda & amabilis, ut nihil eorũ quæ natura uoluptatem adferunt, abſq; luce cupiat in tenebris, uerum ea uoluptatem omnem, omne ſtudium quacũq; re frui uelis, ceu nouum condimẽtum admixtum, exhilarat, & edulcat humanitate. At qui hominem coniicit in ignorationem, & obſcuritatẽ, ac tenebris obtegit, uitamq; quaſi ſepelit, is uidetur hoc ipſum grauiter ferre, ꝙ naſcimur, & eo reuocare nos, ut non ſimus. Et tamen aiunt gloriæ eſſentiæq; locum ſedem eſſe piorum, quibus ſplendet ſolis uigor, deinde noctẽ inferne in pratis roſeo colore